

12.09.2024.

Rīgas Metropole: darbaspēka nodokļu izmaiņas pašvaldībām rada būtisku fiskālu ietekmi

Rīgas un Pierīgas pašvaldību apvienība “Rīgas Metropole” norāda, ka darbaspēka nodokļu izmaiņas vistiešākajā veidā radīs negatīvu fiskālu ietekmi uz pašvaldību budžetiem, kas nozīmē mazākus ieņēmumus pašvaldību budžetos.

“Rīgas Metropole” aicina atgriezties pie agrākā IIN ieņēmumu sadalījuma – pašvaldībām 80% un valstij 20%, kā arī pārskatīt un atteikties no jaunām funkcijām, piemēram, nākamgad stājas spēkā iedzīvotāju līdzdalības budžeta ieviešana pašvaldībās, atskurbtuvju pakalpojuma nodrošināšana, pašvaldības policijas izveide.

Lai arī IIN paaugstināšana uz 25 procentu likmi pirmšķietami palielina pašvaldību ieņēmumus, fiksētā neapliekamā minimuma ieviešana atalgojumam agrākā diferencētā vietā gala rezultātā būtiski samazinās pašvaldību ieņēmumus. Būtībā atalgojuma neto pieaugums tiks īstenots uz pašvaldību potenciālo ieņēmumu rēķina. Būtiski ņemt vērā, ka pašvaldību budžetus ietekmēs arī minimālās algas pieaugums, no kuras tiek aprēķināts atsevišķu amatu kategoriju atalgojums un pabalsti. Tāpat ietekmi radīs arī pedagogu zemākās darba algas likmes paaugstināšana.

Vienlaikus “Rīgas Metropole” aicina virsienējumus no iedzīvotāju ienākuma nodokļa novirzīt pašvaldībām pēc to piekritības, kas ļautu tām veiksmīgāk tikt galā ar izaicinājumiem šī brīža pieaugušo funkciju, atmaksājamo valsts aizdevumu un vispārējā izmaksu sadārdzinājuma dēļ.

“Svarīgi, lai nākamā valsts budžeta veidošanas un gaidāmo nodokļu politikas izmaiņu kontekstā pašvaldībām pieejamie budžeta līdzekļi nesamazinātos, it īpaši zinot, ka ar nākamo gadu turpina palielināties pašvaldībām uzliktās funkcijas, piemēram, iedzīvotāju līdzdalības budžeti, kā arī būtiski pieaug izmaksas vispārēja sadārdzinājuma dēļ. Plānotās darbaspēka nodokļu izmaiņas ir vērtējamās pretrunīgi un tās būtiski ietekmē pašvaldību budžetus. Ir nepieņemami, ka šādus nopietnus pašvaldību budžetus ietekmējošus jautājumus atbildīgā ministrija risina novēloti, līdz ar to pašvaldībām nav nedz laika izvērtēt nākamo gadu budžeta prognozes, nedz aizstāvēt savu iedzīvotāju intereses. Ceram, ka valdība turēs solījumu par kompensējošo mehānismu piemērošanu pašvaldībām pilnā apmērā, lai ieguvumi sabiedrībai nebūtu jāiznes uz pašvaldību pleciem, samazinot iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitāti un atsakoties no attīstības projektiem,” norāda Karīna Miķelsone, Rīgas un Pierīgas pašvaldību apvienības “Rīgas Metropole” līdzpriekšsēdētāja un Ādažu novada domes priekšsēdētāja.

“Šobrīd nepilnus četrus mēnešus līdz jaunajam gadam neskaidrību un varbūtību ir tik daudz, ka mēs pat nevaram objektīvi salikt budžeta tabulās izmaiņas, lai saprastu, kāda būs to fiskālā ietekme uz pašvaldību budžetiem un cik apdraudēti tie būs. Svarīgi ņemt vērā, ka mūsu iedzīvotāji no pašvaldības sagaida ne tikai pamatfunkciju izpildi, bet arī sagaida “bedrīšu lāpīšanu”, izglītības iestāžu remontus, u.tml. Vēl jāņem vērā, ka šobrīd nav skaidrības par citām nodokļu izmaiņām, kas arī ietekmēs pašvaldību budžetus, piemēram, akcīzes nodokļa celšanu degvielai, dabas resursu un transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa paaugstināšana, kas viennozīmīgi ietekmēs gan pašvaldības izmaksas, ņemot vērā “Rīgas Satiksmes” un citu

kapitālsabiedrību autoparku” norāda Edvards Ratnieks, Rīgas un Pierīgas pašvaldību apvienības “Rīgas Metropole” līdzpriekšsēdētājs un Rīgas vicemērs.

Vasarā “Rīgas Metropole” aicināja valdību iesaistīt pašvaldības kā līdzvērtīgus sarunu partnerus plānoto nodokļu izmaiņu apspriešanā, kas tā arī nenotika. Tā norāda, ka līdzšinējā valdības prakse ir bijusi nostādīt pašvaldības fakta priekšā ar lēmumiem, kuru kompensēšanai jāmeklē līdzekļi no pašvaldību budžetiem. Vienlaikus ikviens lēmums un papildu slogs var radīt negatīvu ietekmi uz pašvaldību spējām pildīt savas funkcijas. Apvienības pašvaldības norāda, ka pēdējos gados ir izveidojusies savdabīga situācija – ja valstij trūkst naudas kādu solījumu pildīšanā, tad tā nauda bieži vien tiek atrasta uz pašvaldību rēķina, tātad – uz iedzīvotāju dzīves kvalitātes rēķina.

Pašvaldības pēdējos gadus saskaras ar strauju izmaksu kāpumu un jaunu funkciju deleģējumu, kas pārliekas no valsts uz pašvaldībām vai no jauna izveidotas. Savukārt ienākumu daļa, neskatoties uz vidējā atalgojuma pieaugumu valstī, nesedz šo izmaksu kāpumu. Piemēram, jaunais pedagogu atalgojuma modelis un skolu tīkla sakārtošana, izglītības iestāžu ēdināšanas pakalpojuma bērniem līdzmaksājuma daļas pieaugums, deinstitucionalizācijas projekta sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu izmaksu pārņemšana, skolēnu transports līdz ar skolu tīkla optimizāciju, Valsts kases aizdevumu procentlikmju būtisks, pat vairākkārtējs pieaugums, minimālās algas palielinājums, ar pašvaldību policijas funkciju nodrošināšanu saistītās izmaksas, būtisks elektroenerģijas un siltumenerģijas izmaksu kāpums, pieaugošās būvniecības izmaksas, sabiedrības līdzdalības projekti, dažādu pabalstu indeksācija atbilstoši esošajai situācijai u.c. lietas.

Rīgas un Pierīgas pašvaldību apvienība “Rīgas Metropole” apvieno Rīgu un teritoriju ap to. Tās kodolu veido Rīga un astoņi Pierīgas novadi un to pilsētas – Ādažu, Ķekavas, Mārupes, Olaines, Ropažu, Salaspils, Saulkrastu un Siguldas.

Papildu informācijai:

Inese Ozoliņa

Rīgas Metropole

Komunikācijas speciāliste

Mob. 26174731

Inese.ozolina@rpr.gov.lv